

7. Літакцент. *Небезпеки нової концепції літературної освіти*. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://litakcent.com/2011/02/11/nebezpeky-novoji-koncepciji-literaturnoji-osvity/>. (дата звернення: 27.05.2021).
8. Редько В., Басай Н., Тімченко О., Маленьких І. Концепція навчання іноземних мов у середній загальноосвітній 12-річній школі. *English*. 2004. № 6. С. 3–8.
9. Редько В., Басай Н. Концепція навчання другої іноземної мови в загально-освітніх навчальних закладах. Іноземні мови в навчальних закладах. 2005. № 2. С. 24–31.
10. Роман С. Концепція навчання іноземної мови. *Початкова школа*. 1996. № 2. С. 16–18.
11. Щербаченко Т. Детектив як жанр діловодства: загадкова міністерська історія з Концепцією літературної освіти. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://bukvoid.com.ua/events/culture/2011/04/05/112929.html> (дата звернення: 27.05.2021).

Супрун Микола Олексійович,

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри психокорекційної педагогіки
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова*

АКАДЕМІК В. М. СИНЬОВ

ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИК ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ ДЕФЕКТОЛОГІЇ

Соціально-політичні зміни, започатковані в нашій державі у середині 80-х років минулого ст. стали поштовхом для пошуку новаторських конструктивних ідей в різних сферах людської діяльності. Пенітенціарна система держави теж не стала винятком, оскільки в ній сфокусовані найгостріші питання людського буття в соціумі. Стосункам працівників пенітенціарних установ та засуджених присвячено багато досить ґрунтовних досліджень, але вперше науково довів доцільність гуманізації їх співпраці академік Віктор Миколайович Синьов [1].

Наукові здобутки вченого вже багато років є предметом пізнання дослідниками різних галузей історії людинознавства. Особливої уваги пошуковці приділяють пізнанню сутності педагогіки співпраці, оскільки сьогодення вимагає переосмислення сучасної пенітенціарної теорії та практики [2, с. 136]. Завдання

цієї наукової розвідки полягає у спробі здійснити історико-педагогічний аналіз вагомого доробку Вченого в аспекті педагогіки співпраці.

Аналізуючи історичний шлях діяльності виправної системи, В. М. Синьов зазначав, що гуманізація всіх її сторін можлива тільки через широке повсякденне застосування педагогіки співпраці. Головною ідеєю педагогіки співпраці, на глибоке переконання дослідника, має стати вироблення нової філософії взаємин у системі «пенітенціарист — засуджений». Ідеї гуманізму, що передбачають одночасне дотримання працівником поваги і вимогливості до людини, яка з різних причин переступила норми моралі й закону, наповнюватимуть зазначені взаємини.

Пенітенціарист має виробити в собі ціннісно-орієнтаційні установки педагогіки співпраці, які зумовлюють зорієнтованість офіцера на: упереджувально-шанобливу увагу до особистості засудженого із врахуванням всіх її складнощів, суперечностей, вад (що протистоїть тенденції до неминучого відторгнення засудженого з боку працівників); пошук позитивного в особистості та опори на нього у виховному процесі, оптимістичний прогноз в оцінці перспектив особистісних змін засудженого; емпатійне (співчутливе) розуміння засудженого і його психічних станів, а це передбачає вміння «подивитися на світ з позицій іншого»; відкрите, довірливе спілкування із засудженим; надання засудженому психологічної та іншої допомоги, необхідної йому для подолання труднощів, досягнення успіху в будь-яких життєвих ситуаціях. Спілкування з іншими людьми, корекція статусу особистості в соціальному оточенні спрямовані на: глибинне вивчення та розкриття істинних мотивів та зовнішніх обставин; самоаналіз та корекцію власної особистості з метою самовдосконалення, що передбачає розвиток уміння «подивитися на себе очима іншого» [1, с. 13].

Особливо науково-гуманістичним звершенням В. М. Синьова як вченого є започаткування ним пенітенціарної дефектології (від лат. *penitentia* — каяття) — галузь психолого-педагогічних та юридичних. знань, що перебуває на межі наук: дефектології (олігофренопедагогіки, сурдопедагогіки, тифлопедагогіки та ін.), пенітенціарної психології, пенітенціарної педагогіки та кримінально-виконавчого права. Пенітенціарна дефектологія — наука про ресоціалізацію засуджених із особливостями психофізичного розвитку, які відбувають покарання шляхом позбавлення волі. Ця

галузь знань вивчає закономірності та специфіку корекційного педагогічного процесу в умовах пенітенціарної установи (принципи, форми, методи педагогічного впливу на засуджених), його психологічний супровід і організаційно-правове забезпечення.

В. М. Синьовим та представниками його наукової школи (О. Д. Гришко, О. П. Северов, Д. О. Ніколенко, Т. Г. Харченко та ін.) розроблені методологічні та методичні засади пенітенціарної дефектології. У 2016 році Т. Г. Харченко поповнила дисертаційну наукову скарбницю пенітенціарних психолого-педагогічних знань.

На сучасному етапі розвитку суспільства перед даною наукою постає завдання дослідження пенітенціарних проблем дефектології з метою формування в осіб із порушеннями психофізичного розвитку соціально-нормативної поведінки та профілактики у них протиправних дій. Отже, на сучасному етапі дуже важливо знайти позитивні риси в особистості та спрямувати його на ціннісно-орієнтаційні установки педагогіки співпраці, зорієнтувати на психологічні моменти та подолання труднощів. Саме тому окреслені питання необхідно творчо розвивати у площині діяльності пенітенціарного персоналу і першочергову увагу звертати на дітей з особливостями психофізичного розвитку. Таким чином вивчення багатограничних сфер науково-педагогічного доробку В. М. Синьова є соціальним запитом нинішнього часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Синев В. Н. Педагогика сотрудничества в индивидуальной воспитательной работе с осуждёнными в ИТУ // Совершенствование воспитательной деятельности органов исполнения наказания: сб. науч. тр. — Рязань: РВШ МВД РФ, 1992. — С. 3–18.
2. Супрун М. О. Внесок наукової школи академіка В. М. Синьова в розвиток загальної та спеціальної психолого-педагогічної науки. — К.: Наук. метод. центр вищої освіти «Нові технології навчання»: наук. метод. зб. — 2002. — № 33. — С. 137–145.
3. Шеремет М. К., Супрун М. О. Основні наукові здобутки В. М. Синьова та його наукової школи. Наукові школи НПУ ім. М. П. Драгоманова. — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005, — С. 138–243.